

ȘERBAN PAPACOSTEA: *POLITICA EXTERNĂ A LUI ȘTEFAN CEL MARE: OPTIUNEA POLONĂ (1459-1472) / LA POLITIQUE ETRANGÈRE D'ETIENNE LE GRAND: L'OPTION POLONAISE (1459-1473) / THE FOREIGN POLICY OF STEPHEN THE GREAT: THE POLISH OPTION (1459-1473) (P. 13-28)*

La doi ani după urcarea pe tronul Moldovei Ștefan cel Mare a restabilit vechile legături de alianță cu Polonia care legaseră cele două țări începând cu 1387. La acea vreme, cadrul internațional al politicii moldovene era determinat de cele două regate învecinate - Ungaria și Polonia - aflate în concurență pentru controlul comețului din zona Mării Negre precum și de Imperiul Otoman, care, de mai bine de jumătate de secol, atinsese linia Dunării. Orientându-se spre Polonia și integrându-se în logica cooperării polono-otomane, al cărei sens fundamental era anti-unguresc, noul domn al Moldovei a intrat inevitabil în conflict cu Ungaria. În 1465 a ocupat importanta cetate Chilia, care domina gurile Dunării, poziție deținută de circa douăzeci de ani de o garnizoană unguească. Evenimentul a marcat începutul unei noi etape de conflict între Moldova și Ungaria pentru controlul acestei poziții strategice pe drumul comercial care lega Europa Centrală de Marea Neagră.

În 1467, după ce a zdrobit o răscoală în Transilvania, susținută de voievodul moldovean, regele Mathias Corvin a invadat Moldova în fruntea unei oștiri însemnate. Ștefan a reușit să reziste șocului. Cu toate acestea, prezența armatei unguești în Moldova a oferit boierilor din Țara de Jos ocazia de a se revolta împotriva domnului. Potrivit unui raport al unui spion al regelui Poloniei rebeliunea era încă în desfășurare în primăvara următoare. Ar fi de știut la ce dată Ștefan a reușit să-și impună din nou autoritatea în regiunea revoltată. Momentul probabil al recuperării Moldovei meridionale se situează între sfârșitul anului 1469 și primele luni ale lui 1470, dată la care a izbucnit războiul dintre Ștefan cel Mare și domnul Țării Românești, Radu cel Frumos. Așadar, cel mai târziu în 1473 Ștefan a reintegrat Țara de Jos în hotarele Moldovei. Odată cu acest eveniment și-a asumat titlul de „Valahul cel Mare” în raport cu omologul său muntean. Dar, subordonând Valahia în 1473 propriei autorități, Ștefan a provocat Imperiul Otoman, îndepărtându-se implicit și de alianța cu Polonia.

Deux années après son accession au trône de la Moldavie, Etienne le Grand a rétabli les anciens liens d'alliance avec le royaume de Pologne qui avait lié depuis 1387 les deux pays. À cette époque le cadre international de la politique moldave était fondamentalement déterminé par les deux royaumes catholiques de Hongrie et de Pologne qui rivalisaient pour le contrôle du commerce de la Mer Noire et la puissance ottomane, installée depuis une soixantaine d'années sur le cours du Bas Danube. En s'alignant sur la Pologne et en s'intégrant dans la logique de la coopération polono-turque dont le sens fondamental était anti-hongrois, le nouveau voïévode de la Moldavie entra inévitablement en collision avec les intérêts de la Hongrie. En 1465 il s'empara de l'importante forteresse de Kilia qui dominait les Bouches du Danube, position occupée depuis une vingtaine d'années par une garnison hongroise. L'événement marqua le début d'une nouvelle étape du conflit moldo-hongrois pour le contrôle de cette position-clef de la route qui liait l'Europe Centrale avec la Mer Noire.

En 1467, après avoir écrasé la révolte d'une partie des cercles dirigeants de Transylvanie qui, soutenus par le voïévode moldave, contestaient son autorité, le roi Mathias Corvin envahit la Moldavie à la tête d'une puissante armée. Etienne réussit à résister au choc; cependant la présence de l'armée hongroise en Moldavie fournit à une partie des boyards de

la Moldavie du Sud, «Le Bas Pays» - *Țara de Jos* – l’occasion de se révolter contre leur prince. La révolte continuait encore au printemps de l’année suivante selon un rapport des services secrets du roi de Pologne. La question se pose de savoir à quelle date Etienne réussit à imposer à nouveau son autorité au pays révolté. La date la plus probable de cette reprise en mains de la Moldavie méridionale se situe entre la fin 1469 et les premiers mois de 1470 lorsque la guerre éclata ouvertement entre Etienne et Radu le Beau prince de Valachie. En 1473 au plus tard, Etienne avait réintégré le Bas Pays dans le territoire de la Moldavie. C’est à cette même occasion qu’il assumait le titre de «Grand Valaque» par rapport à son collègue de Valachie destiné dorénavant à occuper une place secondaire dans le cadre de l’unité idéale de la Valachie. Mais en subordonnant en fait la Valachie à son autorité en 1473, Etienne avait provoqué en fait la puissance ottomane ce qui éloigna sa politique étrangère de l’alliance polonaise.

Ștefan ANDREESCU, *Marea Neagră în lupta pentru succesiunea la tronul otoman din anii 1510- 1512/ La mer Noire dans la compétition pour la succession au trône ottoman. 1510-1512/ The Black Sea and the struggle for succession to the Ottoman throne. 1510-1512 (p. 29- 46)*

Studiul de față se bazează pe relația întocmită de bailul Andrea Foscolo în anul 1512, tipărită nu demult, cu privire la misiunea lui la Istanbul, care a avut loc către sfârșitul domniei sultanului Baiazid II.

Lupta pentru succesiunea la tron între fiii sultanului, care a început destul de devreme, a fost până la urmă câștigată de Selim, beilerbeyul Trebizondei, care s-a aliat cu hanul Crimeii, Mengli Ghirai, și care a fost în stare să-i atragă sub influența lui, succesiv, pe domnii din Moldova și Țara Românească.

Noile date discutate aici includ o cronologie corectă și numărul de corăbii cu care s-a deplasat Selim de la Trebizonda la Caffa, în Crimeea, în toamna anului 1510, precum și știrea după care, îndată ce s-a aflat în capitala otomană de mișcările lui Selim, punctele de trecere peste Dunăre au fost blocate. Eforturile lui Selim din anii 1510-1512 vădesc importanța atribuită de el Mării Negre în lupta contra adversarilor săi. Astfel poate fi înțeles mai bine rolul major al Hanatului Crimeii și al țărilor române, mai ales atunci când Imperiul otoman era supus tendințelor centrifuge, așa cum s-a întâmplat în cazul analizat în acest articol.

The present study is based on the account made by the Venetian ambassador Andrea Foscolo in 1512, published not long ago, of his mission to Istanbul, which occurred towards the end of Sultan Bayezid II’s reign.

The battle for succession between the Sultan’s sons, which began rather early, was eventually won by Selim, the beylerbey of Trebizond, who made an alliance with the Khan of Crimea, Mengli Giray, and who was able to place under his influence, successively, the princes of Moldavia and Wallachia.

The new data provided here include the accurate chronology and the number of ships with which Selim sailed from Trebizond to Caffa, Crimea, in the autumn of 1510, and the information according to which, once the news about Selim’s enterprise had reached the Ottoman capital, the crossing points on the Danube were blocked. All the efforts made by Selim in 1510-1512 attest to the importance attributed by him to the Black Sea, in his struggle against his opponents. A better assessment can also be made of the major role of the

Crimean Khanate and the Romanian Principalities, especially at a time when the Ottoman Empire was subjected to centrifugal tendencies, such as in the case investigated here.

Ovidiu CRISTEA, *Campania de la Çaldiran (1514): mărturia lui Alvise Borghi/La chronique venitienne d'Alvise Borghi sur la bataille de Çaldiran (1514)/ The Venetian Chronicle of Alvise Borghi on the Selim "The Grim" Persian Campaign (1514)* (p. 47-67)

Expansiunea otomană din secolul al XVI-a a fost reflectată într-un număr semnificativ de documente venețiene: culegerile de știri (*avvisi*), rapoartele ambasadurilor și baililor Republicii la Constantinopol, precum și un număr apreciabil de izvoare narative. Toate aceste mărturii reflectă interesul *Serenissimei* Republici pentru evoluțiile politice și economice produse în Mediterana Răsăriteană în timpul domniilor sultanilor Selim cel Aspru și Suleyman Magnificul. Toate sursele venețiene, indiferent de natura lor, au ținut să evidențieze superioritatea numerică copleșitoare a oștilor otomane, eficiența artileriei, disciplina și rezistența soldaților Porții precum și dezvoltarea fără precedent a puterii maritime a sultanului. Cronica lui Alvise Borghi se înscrie în rândul acestor documente venețiene care reflectă pe larg ascensiunea puterii Semilunii. Autorul cronicii a fost un personaj care a îndeplinit diferite funcții, printre care și pe aceea de secretar al Senatului venețian. În această calitate a fost împuternicit să elaboreze o lucrare pentru uzul exclusiv al senatorilor, sarcină dusă la bun sfârșit în 1554. Printre evenimentele relatate de o atenție specială s-a bucurat înfruntarea de la Çaldiran (1514) dintre Imperiul Otoman și Persia Safavidă, puterile creștine sperând că o înfrângere a sultanului ar putea marca începutul declinului puterii acestuia. Interesul cronicii lui Alvise Borghi constă mai puțin în informațiile cu privire la desfășurarea campaniei lui Selim cel Aspru împotriva Persiei în anul 1514 și mai mult în felul în care autorul și-a construit discursul despre eveniment. În contrast cu cele mai multe dintre sursele occidentale de secol XVI, Borghi a susținut ideea că expediția împotriva Persiei a fost un eșec însemnat al otomanilor. Pentru a-și susține punctul de vedere, cronicarul a utilizat un mare număr de surse din care a selectat doar aspectele care îi susțineau părerea: dificultățile logistice ale campaniei, pierderile suferite de oastea sultanului, moartea unor comandanți otomani și, nu în ultimul rând, abandonarea orașului Tabriz, unul dintre centrele comerciale cele mai importante din regiune.

The Ottoman expansion was mirrored in the 16th century by an important number of Venetian documents. The “*avvisi*”, the reports (*relazioni*) of Venetian ambassadors and *baili* at Constantinople and the chronicles reflected the interest of the Republic of Saint Mark for the political and economical developments occurred in the Eastern Mediterranean during the reigns of Selim the Grim and Suleiman the Magnificent. The sources pointed out the overwhelming power of the Ottoman army, the effectiveness of the artillery, the discipline and the resistance of the Turkish soldiers or the development of the Ottoman sea-power.

The present paper discusses one of these Venetian documents, i.e. a fragment of the chronicle of Alvise Borghi, secretary of the Venetian Senate. Accomplished in 1554, this source narrates, besides the history of the Republic since 1513, a number of events of world history, such as the clash between Ottoman Empire and Safavid Persia. The interest of the chapter relating to the Persian campaign of Selim the Grim and the battle of Caldiran stands not in the data concerning this military event, but in the way of constructing the historical discourse. Alvise Borghi, in contrast with most contemporary sources, tried to argue that the Persian campaign was almost a disaster for the Ottoman army. In order to support this idea,

the chronicler focused only on some aspects of the sources he used: the difficulties of the campaign, the losses inflicted to the Ottoman army, the death of an important number of Ottoman commanders and the abandon of Tabriz by the sultan.

Petronel ZAHARIUC, „*Soră după Sfânta Evanghelie*”. *Note despre neamul jupânesei Caplea și despre mănăstirea Sfântul Nicolae din București, ctitoria lui Ghiorma banul / “Soeur d’après l’Evangile”. Note sur la famille de jupâneasa Caplea et la monastère St. Nicholas de Bucarest, la fondation du grand ban Ghiorma / “Sister in Faith”. Notes on the Family of jupâneasa Caplea and on the St. Nicholas Monastery of Bucharest, Founded by ban Ghiorma (p. 69-86)*

Prin acest studiu autorul a urmărit să deslușească, pe temeiul unor documente în mare parte necunoscute, câteva aspecte din istoria mănăstirii Sfântul Nicolae din București, ctitoria banului și mare postelnic Ghiorma. Lângă această mănăstire, situată pe râul Dâmbovița, a ridicat Mihai Viteazul o nouă ctitorie, preluând de la mănăstirea lui Ghiorma curtea, hramul, averea, pomelnicul mare și locul de închinare. De asemenea, autorul a insistat asupra înrudirilor jupânesei Caplea, cea de la care mănăstirea Sfântul Nicolae și-a dobândit cea mai mare parte din avere, arătând că nu a fost soția lui Ghiorma, așa cum s-a afirmat, ci a fost doar “soră după Sfânta Evanghelie” (soră de cruce) cu postelnicul originar din Pogoniani (Epir). Jupâneasa Caplea nu a fost soția lui Badea pârcălab, din câte se pare altul decât Badea Aiaz Izvoranu, fiind coborâtoare din neamul boierilor din Izvorani (Muscel) și nu din neamul boierilor din Stănești (Vâlcea). Caplea a fost fiica lui Diicu Izvoranu pârcălab, iar înrudirea cu boierii Buzești și cu doamna Stanca, soția lui Mihai Viteazul, s-a realizat prin intermediul boierilor din Izvorani.

Based on previously unknown documents, I discuss several aspects of the history of St. Nicholas’ Monastery of Bucharest, founded by the grand *postelnic* Ghiorma. Near to this monastery standing on the banks of the Dâmbovița, Michael the Brave had a new church erected, dedicated to the same St. Nicholas. This new church took over the entire wealth of Ghiorma’s monastery, the enclosure, the patron saint, the dyptich, and the altar. I have also dwelt on the family of *jupâneasa* Caplea, who had endowed St. Nicholas’ Monastery with most of its wealth, showing that she was not Ghiorma’s spouse, as it has been previously asserted, but the “Sister in Faith” of the *postelnic* from Pogoniani (Epirus). Neither could *jupâneasa* Caplea have been the spouse of *pârcălab* Badea – who is not to be confused with Badea Aiaz Izvoranu– since she was descended from the boyards of Izvorani (Muscel) and not from the boyards of Stănești (Vâlcea). Caplea was the daughter of the *pârcălab* Diicu Izvoranu, and she was related with the boyards Buzescu and with *princess* Stanca, Michael the Brave’s spouse, through the boyards of Izvorani.

Maria Magdalena SZÉKELY, *Neamul Golăeștilor. Pe marginea unui document „nou” / La famille Golăescu d’après un nouvel témoignage / The Golăescu Family. A “New” Document (p. 87-98)*

Potrivit unui document păstrat la mănăstirea Vatoped de la Mt. Athos, prezentat de cercetătorii Florin Marinescu și Nikolaos Mertzimekis, închinarea mănăstirii Golia din Iași către lăcașul de cult de la Sfântul Munte s-ar fi produs în anul 1604. Documentul, emis de Ieremia Movilă, a fost redactat în limba greacă și poartă semnătura și sigiliul domnului Moldovei. Toate aceste elemente ar pleda pentru autenticitatea documentului. Cu toate acestea, o comparație cu alte izvoare de epocă, a căror autenticitate este neîndoieabilă, ridică semne de întrebare cu privire la informațiile cuprinse în actul din 1604. Analiza întreprinsă asupra familiei Golia și a satelor aflate în posesia acestei familii par să susțină ideea că închinarea mănăstirii Golia către Vatoped s-a produs nu în 1604, așa cum ar pleda izvorul intrat de curând în circuitul științific, ci la 30 martie 1606 dată acceptată până în prezent.

At the symposium marking four centuries since the death of the Moldavian prince Ieremia Movilă, held at Sucevița monastery in 2006, researchers Florin Marinescu and Nikolaos Mertzimekis (Greece) gave a paper on a document issued by Ieremia Movilă and kept in the archives of Vatoped Monastery of Mount Athos. According to this charter, the Golia Monastery of Iași was subordinated to the Athonite monastery in 1604. The charter is preserved in its original form, written in Greek, signed and sealed by the prince, all signs of authenticity. However, the details given by the charter on the Golia family and on its villages directly contradict other documents, proven to be authentic. Therefore, until further investigation, the author of the present paper suggests caution in regard to the authenticity of the Vatoped charter.

TÜDÖS S. Kinga, *Testamentul voievodului Gavril Movilă și al soției sale, Elisabeta Zólyomi / Le testament du voivode Gavril Movilă et de sa femme, Elisabet Zolyomi / The Wills of Voivode Gavril Movilă and Elisabeth Zólyomi, his wife (p. 99-110)*

În istoriografia românească, exilul și căsătoria în Transilvania a voievodului Țării Românești, Gavril Movilă, a fost privit ca un răstimp de lipsuri, umilințe și marginalizare. Pe baza celor două testamente, al său și al soției sale, Elisabeta Zólyomi, la care se adaugă alte informații noi, articolul oferă o cu totul altă perspectivă asupra acestei perioade din viața voievodului. Departe de a fi afectat de umilințe și privațiuni, exilul lui Gavril Movilă i-a adus o căsătorie reușită, care i-a oferit o avere însemnată și accesul în rândul nobilimii transilvănene. Cu excepția unei tentative nereușite de recuperare a tronului cu ajutorul principelui Bethlen Gabor, Gavril Movilă a dus o viață confortabilă, putând să-și păstreze toate bunurile cu care plecase în exil.

In Romanian historiography, Gavril Movilă's exile and marriage in Transylvania have been regarded as a time of paucity, humiliation and marginalization.

Based on the two wills of the voivode and of his wife, Elisabeth Zolyomi, as well as on additional facts and information, this paper gives a completely different view of this period. The Transylvanian exile of the deposed voivode Gavril Movilă, far from a sad and humiliating experience, actually enabled him to contract a successful marriage, which earned him considerable wealth and admission into the ranks of Transylvanian nobility. Except for a failed attempt to regain the throne with the help of Prince Bethlen Gabor, Gavril Movilă seems to have had a comfortable life, preserving all his possessions, as testified by the prince himself.

Mihai-Bogdan ATANASIU, *Patrimoniul funciar al marelui vistiernic Iordache Cantacuzino / Le patrimoine foncière de grand trésorier Iordache Cantacuzino / The Land Possessions of the Great Treasurer Iordache Cantacuzino (p. 111-133)*

Inspirându-ne din numeroasele surse păstrate până în prezent, unele dintre ele documentare, altele narative, ca de altfel și din câteva lucrări și studii ale predecesorilor noștri, vom încerca să prezentăm mijloacele prin care marele vistiernic al lui Vasile Lupu, Iordache Cantacuzino, a reușit să-și constituie un patrimoniu considerabil. Prin cumpărări și daruri domnești, dar mai ales prin căsătoriile contractate cu fiicele unor boieri bogați ai țării, marele vistiernic a ajuns să dețină un domeniu imens, care concura cu cel al domnului. El a oferit daruri importante copiilor săi la nuntă, a făcut diverse donații și a ridicat biserici. Iordache Cantacuzino s-a dovedit un demn urmaș al tatălui și al bunicului său înțelegând, ca și ei, că, așa cum a arătat N. Iorga, „puterea cea mare era a celui care deținea multe câmpuri și pășuni și care avea cea mai mare parte din pământul țării între granițele proprietății sale. Cel care avea ambiția să lase un nume, să-i facă pe alții să acționeze în conformitate cu opiniile sale, trebuia să fie bogat în proprietăți”.

Anexa acestui studiu conține o listă, fără pretenții de exhaustivitate, a domeniilor care au fost, măcar pentru o vreme, în posesiunea vistiernicului. Lista, ordonată alfabetic, precizează cum a ajuns Iordache Cantacuzino în stăpânirea fiecărui domeniu, cum l-a extins, atunci când este cazul, și cine l-a stăpânit ulterior.. Multe dintre sate se regăsesc în stăpânirea membrilor acestei familii până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, ceea ce dovedește că eforturile primului Cantacuzin din Moldova de a constitui un patrimoniu legat de numele său au fost continuate de urmași.

En s'inspirant de nombreuses sources gardées jusqu'à présent, certaines d'entre eux documentaires, d'autres narratives, aussi que de quelques ouvrages et études réalisés par nos prédécesseurs, on a essayé de présenter les moyens par lesquels le grand trésorier de Vasile Lupu, Iordache Cantacuzino, réussit à développer un patrimoine considérable. Par des achats et par des dons princiers, mais surtout par le mariage avec les filles de certains boyards riches du pays, le grand trésorier arrive à détenir un domaine immense qui concourait avec celui du seigneur; il offre de grands dons à ses enfants au moment de leur mariage; il fait aussi des donations diverses et construit des églises. Iordache Cantacuzino a fait preuve d'être un digne successeur de son père et de son grand – père, tout en comprenant, comme eux, que, comment a dit N. Iorga, «le grand pouvoir était à celui qui détenait beaucoup de champs et de pâturages et qui possédait le plus de la terre du pays entre les frontières de sa propriété. Celui

qui avait l'ambition de laisser un nom, de déterminer les autres à agir conformément à ses opinions, il devait être riche en domaines».

L'annexe de cette étude a aussi une liste, sans avoir la prétention d'être complète, des domaines qui ont été, même pour une courte période, dans la propriété du trésorier; on a montré comment il est arrivé à les détenir, à les compléter (s'il est le cas) et qui en a bénéficié plus tard, tout cela en ordre alphabétique des noms. Beaucoup de villages peuvent être rencontrés chez les membres de cette famille jusqu'à la fin du 18ème siècle, et même plus tard, ce qui prouve que les efforts du premier Cantacuzino moldave pour garder le patrimoine lié à son nom ont été continués par ses successeurs.

Violeta BARBU, *Dreptul de protectorat al puterii seculare asupra misionarilor și comunităților catolice din țările române în secolul al XVII-lea (I) / Le protectorat du pouvoir temporel sur les missionnaires et les communautés catholiques dans les Pays Roumains au XVIIe siècle / The Protectorate Right of the Secular Power over Catholic Missionaries and Communities in the Seventeenth Century Romanian Principalities* (p. 135 – 158)

În virtutea caracterului său de „principe patrimonial”, în sensul folosit de Max Weber, voievozii din țările române au exercitat o competență juridică și politică asupra comunităților catolice la trei niveluri: în raport cu clerul și ierarhia catolică, în relație cu credincioșii catolici (autohtoni și străini) și în disputele interconfesionale sau teologice. Cadrul general juridic al protectoratului princiar este prezentat pe fundalul oferit de statutul minorității catolice în Imperiul Otoman, în contrast cu dreptul de patronaj exercitat de regele Poloniei asupra episcopiei catolice de Bacău și cu protectoratul exercitat de voievozii țărilor române. În contextul tensiunilor iscate de conflictul dintre Roma și Patriarhia de Ierusalim, în chestiunea Locurilor Sfinte și al xenofobiei din Rusia față de minoritățile neortodoxe, protectoratul domnesc asupra clerului și ierarhiei catolice s-a exersat în dreptul de a confirma patentele și brevele papale ale misionarilor și ale prefectilor misiunilor. Uneori, anumiți domni au intervenit cu recomandări personale în candidaturile pentru episcopia de Bacău sau pentru postul de prefect sau de vicar al misiunilor. Domnul nu avea însă dreptul de a refuza primirea unui misionar care era deja numit.

By virtue of his statute of “patrimonial prince”, in Weber's sense, the voivodes of the Romanian Principalities exerted judicial and political jurisdiction over the Catholic communities on three levels: in relation with the Catholic clergy and hierarchy, in relation with the Catholic believers (natives or immigrants), and in the confessional and theological disputes. The general legal framework of the Princes's protectorate is discussed, on the background given by the statute of the Catholic minority from the Ottoman Empire, in contrast with the patronage right exerted by the King of Poland towards the Bishop of Bacău and with the protectorate right of the Prince. In the context of the tense relations between Rome and the Patriarchate of Jerusalem, due to the dispute over the Holy Places, and of the xenophobia against other confessions manifested in Russia, the Prince's protectorate over the Catholic clergy and hierarchy consists of the right to confirm the missionary's patents and the appointment of the prefect of the missions and of the apostolic vicars, as well as of the right to acknowledge the appointment of the Catholic Bishop of Bacău, usually recommended by the King of Poland. In addition, on their request, the Prince could give references and vouch for the good behavior of the missionaries, to the Sacred Congregation of Propaganda Fide. Notifying political authorities was an act of courtesy and a sign of goodwill, a diplomatic act by which the Sacred Congregation of Propaganda Fide and the Pope were requesting the

protection and support of the Prince, while still exerting their exclusive right of appointment and jurisdiction. The Prince did not have the right of *nonplacit*. However, he was entitled to require credentials letters, appointment bulls, etc. in the absence of which all missionaries, irrespective of their position in the Catholic hierarchy, could be denied the right to carry out their mission. The correspondence between several Romanian Princes and Rome illustrates their attempt, discouraged by Propaganda Fide, to acquire a position of consultants in the appointment of the Catholic higher clergy.

Alexandru CIOCÎLTAN, *Un fragment dintr-un Status Animarum al parohiei săsești din Câmpulung <1649 – 1650> / Un fragment d'un Status Animarum sur la paroisse saxone de Câmpulung <1649-1650> / An Excerpt from a Status Animarum of the Saxon Parish of Câmpulung <1649 – 1650> (p. 159-169)*

Studiul are la bază un fragment de document care enumeră catolicii din parohia Câmpulung. Documentul a fost scris în 1649 sau 1650 de către misionarul franciscan Francesco Maria Spera din Narni și conține numele a 98 de locuitori sași ai orașului. Pornind de la acest fragment, întreprindem o complexă analiză istorică a onomasticii respectivei comunități.

This paper analysis an excerpt from a document listing the Catholics living in the parish of Câmpulung. The document was written in 1649 or 1650 by the rector Francesco Maria Spera of Narni and includes the names of 98 Saxon town dwellers. Starting from this excerpt, a complex historical onomastic analysis of the community is proposed.

Alexandru MAREȘ, *Criptogramele Crucii într-o versiune slavonă sud-est transilvăneană din secolul al XVI-lea / Les Cryptogrammes de la Croix dans un manuscrit slavon du Sud-Est de la Transylvanie (XVIe) / Cryptograms of the Cross in a Slavic Version from South-Eastern Transylvania in the 16th century (p.171-182)*

Studiul examinează combinația inițială de litere care înconjoară crucea reprezentată pe diverse obiecte de cult, pietre de mormânt, manuscrise și tipărituri din secolul al XVI-lea și din perioada anterioară acestuia. Această combinație de litere, al cărui sens s-a pierdut de-a lungul timpului, este cunoscută sub numele de criptogramele crucii. Autorul publică 36 de astfel de criptograme, împreună cu explicația lor, pe baza unui manuscris numit Codicele Bratu (1559-1560), ce conține 21 de criptograme în plus față de Erminia publicată de Victor Brătulescu.

This paper examines the combinations of initial letters (2 to 6 units) which occur around the image of the cross on various religious ritual objects, tombstones, and in the xyloprints of certain manuscripts and prints from previous centuries. The combinations of initial letters, the significance of which is no longer known, represent *cryptograms of the cross*.

After a brief survey of the attempts to decipher such cryptograms so far, the author publishes 36 cryptograms of the cross and their explanations, found in the Slavic text *Poxvala čistnom krstom* „Praise to the Honoured Cross” of *Bratul Codex* (1559-1560). Owing to the number of cryptograms it contains (21 more cryptograms than the Slavic *Erminia* published

by V. Brătulescu), this version of Priest Bratul allows us to decipher the significance of other groups of initials which occur in various representations of the cross in old times.

Samuel PAKUCS-WILLCOCKS, *Michel Beheim's Dracula song as a dark mirror for princes/ Le chanson de Dracula de Michel Beheim comme miroir foncé pour les princes (p. 183-196)*

Studiul de față își propune să studieze în detaliu una dintre sursele portretului negativ care a dominat concepția vest-europeană cu privire la „Dracula”, și anume cântecul lui Dracula compus de Michael Beheim (cântecul 99 în ediția completă a poemelor lui Beheim). El urmărește să dovedească faptul că, în interpretarea lui Beheim, personajul lui Dracula corupe și distorsionează imaginea prințului ideal. Pe baza unui model literar anterior, poetul a încercat să creeze o oglindă „neagră” a principilor. El a luat apărarea unui set de valori despre care audiența sa știa prea bine că sunt contestate. Drept consecință, Dracula devine o proiecție a temerilor publicului, un țap ispășitor al eșecului general de a pune în practică idealurile unei bune cărmuiri și ale unei guvernări creștine.

This article looks in detail to one of the sources of the negative portrayal which has dominated western European images of “Dracula”, the Dracula song of Michael Beheim (song 99 in the complete edition of Beheim’s poems). It aims at proving that in Beheim’s rendering, the figure of Dracula systematically corrupts and distorts the image of what a prince should be. Working with a previous literary model, the poet tried to create a “dark” mirror of princes. He defended a set of values his audience knew to be under assault. As a consequence, Dracula became a projection of the anxieties of that audience, a scapegoat for the general failure to live up ideals of good governance and the Christian government.

Bogdan-Florin POPOVICI, *Problema demografică în regiunea Branului de Sus / Le problème démographique dans la région de Bran / The Demographic Dilemma in Bran Region (p. 197-214)*

Studiul de față își propune să abordeze dintr-o perspectivă nouă documentele privind momentul populării regiunii Bran. Contrar interpretărilor actuale, propunem o nouă cheie de înțelegere a documentelor și o reevaluare a informațiilor cunoscute. Concluzia la care am ajuns este că regiunea Bran a fost populată la sfârșitul secolului al XVII-lea, mai înainte păduri întinse acoperind zona. Defrișări întreprinse cu începere din secolele XVI-XVII au dus la apariția unui teritoriu nou, prielnic așezării oamenilor. Această disponibilitate a fost prompt speculată de locuitori din diferite sate transilvănene și chiar valahe.

The present study proposes a new approach of the documents regarding the settling of the Bran region. Contrary to the previous interpretations, we propose a new reading of the documents, and a re-evaluation of known data. Our conclusion is that the Bran region was populated at the end of 17th century. Previously a large forest area, the Bran region was deforested in the 16th and 17th centuries, thus becoming available for new settlements. This opportunity was promptly used by inhabitants of Transylvanian, and even Wallachian, villages.

